

PETI KROG OCENJEVANJA

Preprečevanje korupcije in spodbujanje integritete v centralni vladi (najvišji nosilci izvršilne veje oblasti) in v organih preiskave

DODATEK K DRUGEMU POROČILU O IZPOLNJEVANJU PRIPOROČIL

SLOVENIJA

ki ga je sprejel GRECO
na 97. plenarnem zasedanju (Strasbourg, 17.–21. junija 2024)

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

I. UVOD

1. Peti krog ocenjevanja GRECO obravnava »preprečevanje korupcije in spodbujanje integritete v centralni vladi (najvišji nosilci izvršilne veje oblasti) in organih preiskave«.
2. V tem Dodatku k Drugemu poročilu o izpolnjevanju priporočil so ocenjeni ukrepi, ki so jih slovenski organi oblasti sprejeli za uresničevanje priporočil iz Ocenjevalnega poročila o Sloveniji iz petega kroga, ki ga je GRECO sprejel na 78. plenarnem zasedanju (8. decembra 2017) in ga je po odobritvi Slovenije javno objavil 8. marca 2018. Poročilo o izpolnjevanju priporočil je GRECO sprejel na svojem 86. plenarnem zasedanju (26.–29. oktobra 2020) in ga po odobritvi Slovenije javno objavil 5. oktobra 2021. Drugo poročilo o izpolnjevanju priporočil je GRECO sprejel na svojem 92. plenarnem zasedanju (28. novembra–2. decembra 2022) in ga po odobritvi Slovenije javno objavil 22. marca 2023.
3. V skladu s poslovnikom GRECO¹ so slovenski organi oblasti predložili poročilo o ukrepih, sprejetih za uresničevanje priporočil iz ocenjevalnega poročila. To poročilo je bilo prejeto 12. januarja 2024 in je bilo, skupaj z naknadno predloženimi informacijami, podlaga za ta Dodatek k Drugemu poročilu o izpolnjevanju priporočil.
4. GRECO je izbral Španijo (glede najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti v centralni vladi) in Hrvaško (glede organov preiskave), da imenujeta poročevalca v zvezi s postopkom ocenjevanja izpolnjevanja priporočil. Imenovana poročevalca sta bila Ana ANDRES BALLESTEROS v imenu Španije in Ivan CRNČEC v imenu Hrvaške. Pri pripravi tega Dodatka k Drugemu poročilu o izpolnjevanju priporočil jima je pomagal Sekretariat GRECA.

II. ANALIZA

5. V ocenjevalnem poročilu iz petega kroga je GRECO Sloveniji podal petnajst priporočil. V Drugem poročilu o izpolnjevanju priporočil GRECO ugotavlja, da je bilo pet od petnajstih priporočil zadovoljivo izpolnjenih ali izpolnjenih na zadovoljiv način, in sicer priporočila i, ii, vii, ix in xii. Šest priporočil je bilo delno izpolnjenih, in sicer priporočila iv, v, viii, x, xi in xv, štiri priporočila pa so ostala neizpolnjena, in sicer priporočila iii, vi, xii in xiv. Neizpolnjena priporočila so obravnavana v nadaljevanju.

Preprečevanje korupcije in spodbujanje integritete v centralni vladi (najvišji nosilci izvršilne veje oblasti)

Priporočilo iii

6. *GRECO je priporočil, naj se izdela načrt integritete za vlado, ki bo krovni dokument za načrte, ki že obstajajo na posameznih ministrstvih.*
7. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot neizpolnjeno, saj za vlado ni bil pripravljen poseben krovni načrt za integriteto.

¹ Postopek ugotavljanja skladnosti s priporočili iz petega ocenjevalnega kroga GRECO ureja njegov poslovnik z naslednjo spremembo: revidirani 31. člen bis in revidirani 32. člen bis.

8. Slovenski organi oblasti navajajo, da načrt integritete ni izvedljiv za vlado, ki ni državni organ, ki bi moral pripraviti načrt integritete v okviru Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK). Sprejeto je bilo drugo vmesno poročilo o izvajanju ukrepov Programa Vlade Republike Slovenije za krepitev integritete in preglednosti v javnem sektorju 2023–2026, povzetek poročila v angleščini pa bo na voljo na spletnem mestu gov.si.
9. GRECO se sklicuje na točke 57–59 v ocenjevalnem poročilu, v katerih so opisane razmere, ki upravičujejo sprejetje tega priporočila, in ugotavlja, da glede na to, da ni bilo narejenega nobenega napredka, priporočilo iii ostaja neizpolnjeno.

Priporočilo iv

10. *GRECO je priporočil vzpostavitev učinkovitih notranjih mehanizmov za obveščanje in ozaveščanje o integriteti v vladi, vključno z rednim zaupnim svetovanjem in usposabljanjem oseb, ki so jim zaupane najvišje izvršilne funkcije.*
11. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot delno izpolnjeno. Organi oblasti so še naprej spodbujali in ozaveščali najvišje nosilce izvršilne veje oblasti o zadevah v zvezi z integriteto, in sicer s pripravo spletnega informativnega svežnja, s katerim so bili seznanjeni novoizvoljeni člani vlade, in organiziranjem dodatnih informativnih srečanj. Vendar pa zaupno svetovanje najvišjim nosilcem izvršilne veje oblasti ni bilo dano na voljo.
12. Slovenski organi oblasti vnovič poudarjajo, da je bil informacijski sveženj, imenovan Infopaket², leta 2022 poslan novoizvoljenim članom državnega zbora, vladi in osebju kabinetov. Poleg tega se lahko člani vlade posvetujejo s skrbniki načrta integritete zadevnega ministrstva o svojih obveznostih (ministri menijo, da takšna komunikacija povečuje zaupnost, in to že počnejo). Skrbniki načrta integritete v posvetovanju z ustreznimi ministrstvi ali Komisijo za preprečevanje korupcije (KPK) članom vlade zagotovijo ustrezne informacije.
13. Poleg tega je Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije (GSV) ustvaril posebno mapo, imenovano »kotiček za integriteto«, ki je shranjena na namiznem računalniku vsakega člana vlade in vsebuje dokumente v zvezi z obveznostmi ministrov v okviru ZIntPK in Etičnega kodeksa funkcionarjev v Vladi Republike Slovenije in ministrstvih. Kotiček za integriteto se zdaj posodablja. GSV pripravlja elektronski opomnik za ministre in ministrice glede njihovih obveznosti, da okrepijo integriteto in odpravijo tveganje korupcije. Tako se ikona kotička za integriteto samodejno pojavi takoj, ko se na sestanku vlade prijavijo v računalnik. Ministri in ministrice bodo redno ter na enak način obveščeni o drugih temah v zvezi s krepitvijo integritete in preprečevanjem korupcije, kratki občasni opomniki o njihovih obveznostih ali pričakovanem ravnanju pa se bodo pojavili samodejno.
14. Ministrstvo za javno upravo namerava v sodelovanju z GSV in Kabinetom predsednika vlade razviti protokol o integriteti ravnanja vlade, ki bi bil organiziran sistem obveščanja,

² Infopaket vključuje informacije o pravilih o nezdružljivosti, nasprotju interesov, omejitvah poslovanja, darilih, lobiranju in prijavah premoženjskega stanja, ki temeljijo na Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, ter je na voljo na spletni strani <https://www.kpk-rs.si/sl/zavezanci>.

usposabljanja in ozaveščanja o pričakovanem ravnanju članov vlade. Ta protokol bo vključeval: poseben informacijski sveženj o pričakovanem ravnanju članov vlade, ki ga bodo novoimenovani člani vlade prejeli ob nastopu funkcije; seznanitev s kotičkom za integriteto; ter morebitno osebno ali spletno usposabljanje s poudarkom na krepitvi integritete in preprečevanju korupcijskih tveganj.

15. Upravna akademija Ministrstva za javno upravo bo izvajala usposabljanje o integriteti in preprečevanju korupcijskih tveganj za člane kabinetov ministrov in njihove svetovalce za odnose z javnostmi, da bi osebe, ki so v neposrednem stiku z ministri in ministricami, lahko svetovale ter opozarjale ministre in ministrice na njihove obveznosti in omejitve v skladu z ZIntPK in Etičnim kodeksom funkcionarjev v Vladi Republike Slovenije in ministrstvih.
16. V letih 2022 in 2023 je KPK organiziral tri usposabljanja v zvezi z vprašanji integritete za osebje kabinetov in funkcionarje. Dveh usposabljanj se je udeležilo 22 udeležencev, predvsem osebje kabineta na dveh ministrstvih, pa tudi en minister, dva državna sekretarja in en generalni sekretar ministrstva. Tretje usposabljanje je organiziral GSV za vodje kabinetov vseh ministrstev in vlade, udeležilo pa se ga je 25 udeležencev. Obravnavane so bile naslednje teme: lobiranje in darila (prvi dve usposabljanji), pa tudi nasprotje interesov, prijava premoženjskega stanja, omejitve poslovanja in nezdržljivost funkcij. KPK je vsako usposabljanje objavil na svojem spletnem mestu³.
17. GRECO ugotavlja, da so bile v letih 2022 in 2023 zagotovljene redne dejavnosti usposabljanja za spodbujanje in ozaveščanje najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti o zadevah v zvezi z integriteto. Zdi se, da zaupno svetovanje poteka priložnostno, čeprav si GRECO želi, da bi to postalo formalizirano in institucionalizirano. Pripravlja se več drugih pobud za diverzifikacijo kanalov za spodbujanje in ozaveščanje o integriteti najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti. GRECO upa, da se bodo takšne pobude kmalu uresničile.
18. GRECO ugotavlja, da je bilo priporočilo iv obravnavano na zadovoljiv način.

Priporočilo v

19. *GRECO je priporočil, naj se zagotovi, da se vsi stiki oseb, ki so jim zaupane najvišje izvršilne funkcije, z lobiji in drugimi tretjimi osebami, ki si prizadevajo za vplivanje na odločanje vlade, ustrezno prijavijo, vključno s stiki zakonitih zastopnikov in izvoljenih predstavnikov podjetij ter interesnih skupin.*
20. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot delno izpolnjeno. Organi oblasti so sprejeli nekatere ukrepe za izvajanje tega priporočila, kot so izvajanje pobud za ozaveščanje, namenjenih rednemu in pravilnemu poročanju najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti o njihovih stikih z lobisti, večja vloga KPK pri navzkrižnem preverjanju evidenc stikov med najvišjimi nosilci izvršilne veje oblasti in lobisti ter spremembe in dopolnitve ZIntPK iz leta 2020, ki določajo obveznost za zakonite zastopnike in izvoljene predstavnike podjetij in interesnih skupin, da poročajo o lobističnih stikih KPK (glej tretji

³ <https://arhiv.kpk-rs.si/blog/2023/01/27/usposabljanje-za-kabinet-ministrstva-za-finance/>
<https://arhiv.kpk-rs.si/blog/2022/10/27/ta-teden-sodelavke-komisije-izvedle-kar-stiri-usposabljanja/>
<https://arhiv.kpk-rs.si/blog/2023/05/11/komisija-ta-teden-usposabljala-kar-trikrat/>

odstavek 63. člena). Vendar je bilo treba izvesti še druge ukrepe, kot so vključitev v program vlade poročanje najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti o stikih z lobisti, sprememba ozke opredelitve lobiranja, ki izključuje tretje osebe, ki so lobisti *de facto*, in spremembe nekaterih določb (56.a člen⁴ in četrti odstavek 58. člena⁵) ZIntPK, kot so opredeljene v 83. odstavku ocenjevalnega poročila.

21. Slovenski organi oblasti vnovič poudarjajo, da so spremembe in dopolnitve ZIntPK iz leta 2020 uvedle novo obveznost za zakonite zastopnike ter izvoljene predstavnike podjetij in interesnih organizacij (neregistrirane lobiste), da KPK poročajo o lobističnih stikih. Poleg tega morajo lobiranci še naprej poročati o stikih z lobisti v skladu z drugim odstavkom 68. člena ZIntPK. KPK je tudi posodobil priročnik ministrstva za javno upravo za funkcionarje v vladi in na ministrstvih, ki med drugim vsebuje osnovne informacije o lobiranju za najvišje nosilce izvršilne veje oblasti. Ta priročnik se redno pošilja vladnim funkcionarjem. Poleg tega je KPK marca 2022 posodobil svoje Sistemsko pojasnilo o lobiranju⁶, pri čemer je dodal pojasnilo o ureditvi lobiranja in dodatne praktične primere za boljšo ponazoritev lobističnih stikov. Infopaket tudi zagotavlja informacije v zvezi z lobiranjem, ki so bile poslane članom vlade in osebju kabineta, imenovanemu junija 2022 (glej tudi 12 točko zgoraj).
22. KPK je organiziral tri usposabljanja o lobiranju za osebje kabineta ter funkcionarje na ministrstvih in v Uradu predsednice Republike (glej 16 točko zgoraj). KPK redno preverja točnost evidenc, ki jih vodijo lobiranci in so mu predložene, tako da poizveduje pri lobirancih in funkcionarjih na različnih ministrstvih ter z navzkrižnim preverjanjem evidenc z informacijami, ki jih morajo lobisti in interesne organizacije vsako leto predložiti KPK (do konca januarja za preteklo leto). Evidence se redno objavljajo na spletnem mestu KPK⁷.

⁴ Člen 56a, ki določa izjeme glede lobiranja, se glasi: »Delovanje posameznikov, neformalnih skupin ali interesnih organizacij z namenom vplivanja na odločanje državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil pri obravnavi in sprejemanju predpisov in drugih splošnih aktov na področju, ki se neposredno nanaša na sistemska vprašanja krepitve pravne države, demokracije in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ne sodi med lobiranje po določbah tega zakona.«

⁵ Četrti odstavek 58. člena, ki določa izjeme od obveznosti vpisa v register lobistov, se glasi: »(...) se oseba, ki lobira za interesno organizacijo, v kateri je zaposlena, za ta namen ni dolžna vpisati v register lobistov. Enako velja za zakonitega zastopnika ali izvoljenega predstavnika interesne organizacije.«

⁶ <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2023/02/Sistemsko-pojasnilo-o-lobiranju.pdf>

⁷ <https://erar.si/lobiranje/>. Organi oblasti navajajo, da so leta 2022 lobiranci poročali o 3639 zapisih lobističnih stikov, od katerih jih je bilo 36 opravljenih z registriranimi lobisti, 2100 pa z neregistriranimi lobisti (ki so izvzeti iz zakonske obveznosti registracije pri KPK). Pri 912 zapisih stikov ni bila ugotovljena nobena dejavnost lobiranja. Lobisti so opravljali dejavnosti lobiranja v zvezi z osnutki normativnih aktov in drugimi zadevami v 1235 zapisih stikov.

Leta 2023 so lobiranci poročali o 704 zapisih lobističnih stikov. 85 zapisov lobističnih stikov je bilo ustvarjenih z registriranimi lobisti in 3915 z neregistriranimi lobisti. Po navzkrižnem preverjanju/preizkušanju je bilo pri 814 primerih ugotovljeno, da ne gre za lobiranje. V 1623 primerih so lobisti lobirali o normativnih aktih, v 2377 primerih pa o drugih zadevah.

Poročila o svojih dejavnostih lobiranja v letu 2022 je predložilo 36 registriranih lobistov (od 83 registriranih na dan 31. decembra 2022), 46 registriranih lobistov (od 84 registriranih na dan 31. decembra 2023) pa je predložilo poročila o dejavnostih lobiranja, ki so se izvajale v letu 2023. Zaradi kršitev obveznosti poročanja za leto 2022 je KPK izdal upravne sankcije 18 registriranim lobistom, in sicer opomin šestim registriranim lobistom ter prepoved lobiranja za obdobje od treh do 24 mesecev, odvisno od resnosti kršitve, posledic kršitve in števila preteklih kršitev, 12 registriranim lobistom.

23. GRECO priznava prizadevanja organov oblasti za spodbujanje in ozaveščanje najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti o lobiranju, vključno z usposabljanjem ter objavo posodobljenih priročnikov in pojasnil. Obveznosti poročanja obstajajo za lobirance, kot so najvišji nosilci izvršilne veje oblasti, in lobiste, pri čemer lahko KPK navzkrižno preveri točnost razkritih poročil. GRECO je zadovoljen s predloženimi statističnimi podatki, ki dokazujejo zavezanost organov oblasti povečanju preglednosti in odgovornosti lobistov in lobirancev, vključno z najvišjimi nosilci izvršilne veje oblasti. Vendar ostaja dejstvo, da je treba nekatere vrzeli v določbah ZIntPK, kot so opredeljene v 83. točki ocenjevalnega poročila (glej tudi 20 točko zgoraj), še odpraviti.
24. GRECO ugotavlja, da priporočilo v ostaja delno izpolnjeno.

Priporočilo vi

25. *GRECO je priporočil, naj se v okviru vlade razvijejo organizacijska strategija in prakse za izboljšanje obvladovanja nasprotja interesov, vključno s pomočjo odzivnih svetovalnih mehanizmov ter mehanizmov spremljanja in skladnosti.*
26. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot neizpolnjeno. Za izvajanje tega priporočila niso bili sprejeti nobeni ukrepi.
27. Slovenski organi oblasti niso predložili nobenih novih informacij o izvajanju tega priporočila.
28. GRECO ugotavlja, da glede na to, da ni bilo narejenega nobenega napredka, priporočilo vi ostaja neizpolnjeno.

Priporočilo viii

29. *GRECO je priporočil, (i) naj se zagotovi pravočasna objava prijav premoženjskega stanja ministrov in državnih sekretarjev ter (ii) naj Komisija za preprečevanje korupcije izvede vsebinsko preverjanje teh prijav premoženjskega stanja.*
30. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo delno izpolnjeno. Spremembe in dopolnitve ZIntPK, in sicer 46. člena, so omogočile objavo sprememb prijave premoženjskega stanja v nasprotju z vsemi predhodno sporočenimi podatki o dohodkih in premoženju. Vendar razen preverjanja pravočasne predložitve in formalne pravilnosti obrazca prijave ni bil sprejet noben ukrep za zagotovitev vsebinskega pregleda prijav premoženjskega stanja, ki ga izvaja KPK.
31. Slovenski organi oblasti vnovič poudarjajo, da je v skladu s spremenjenim 46. členom ZIntPK dovoljena le objava sprememb premoženjskega stanja funkcionarjev v nasprotju s prejšnjo objavo vseh podatkov o dohodkih in premoženju. Podatki se objavijo v 30 dneh od prejema. KPK od februarja 2022 na svojem spletnem mestu⁸ objavlja spremembe premoženjskega stanja, informacije pa ostanejo javno dostopne celotno trajanje mandata funkcionarja in še eno leto po prenehanju mandata. Kar zadeva drugi del priporočila, je KPK preveril, ali so vsi javni organi predložili imena vseh

⁸ <https://www.kpk-rs.si/delo-komisije/instituti/premozenjsko-stanje/javna-objava-sprememb-premozenjskega-stanja/>

novoiimenovanih funkcionarjev, ki so morali prijaviti svoje premoženjsko stanje. Nato je KPK preveril, ali so vsi funkcionarji pravočasno in pravilno predložili svoje podatke v elektronski obliki. KPK je ugotovil sedem kršitev ZIntPK v zvezi z nepravočasno predložitvijo prijave premoženjskega stanja in od zadevnih funkcionarjev zahteval, naj prijavo predložijo.

32. GRECO ugotavlja, da je v zvezi s prvim delom priporočila stanje ostalo nespremenjeno, kar pomeni, da se pravočasno objavijo le spremembe prijave premoženjskega stanja, namesto da se prijave premoženjskega stanja objavijo v celoti. Ta del priporočila ostaja delno izpolnjen. Prav tako ni bilo napredka pri izvajanju drugega dela, saj je preverjanje KPK še vedno omejeno na pravočasno predložitev in formalno pravilnost prijave. Zato drugi del priporočila še vedno ni izpolnjen.
33. GRECO ugotavlja, da priporočilo viii ostaja delno izpolnjeno.

Preprečevanje korupcije in spodbujanje integritete v organih preiskave

Priporočilo x

34. *GRECO je priporočil, naj se okrepi obvladovanje tveganj v policiji z nadaljnjim razvojem načrta za zbiranje obveščevalnih podatkov, da se ugotovijo problemi korupcije in nastajajoči trendi skupaj z mehanizmom rednega ocenjevanja, ki ima zagotovljena ustrezna sredstva in katerega cilj je zmanjšanje ali odprava ugotovljenih tveganj; (ii) naj se okrepi orodja za javno poročanje o integriteti in ukrepe za preprečevanje korupcije v policiji.*
35. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot delno izpolnjeno. Spremembe Zakona o organiziranosti in delu v policiji, na podlagi katerih bi policija upravljala in vzdrževala podatke o darilih, dodatnem delu in dopolnilnih dejavnostih, nasprotju interesov, stikih z lobisti in tretjimi osebami, so bile namenjene temu, da bi bil vzpostavljen načrt zbiranja obveščevalnih podatkov za zaznavo problemov korupcije in nastajajočih trendov ter da bi bila razvita orodja za poročanje o ukrepih za integriteto in preprečevanje korupcije v policiji.
36. Slovenski organi oblasti navajajo, da je bilo razvito orodje za pridobivanje podatkov o incidentih (tj. storjenih ali domnevnih kaznivih ravnanjih), v katere so bili vpleteni policisti in uslužbenci policije, iz policijskih evidenc. Dnevno se pripravlja preglednica incidentov, ki vsebuje informacije o neprimernem ravnanju policistov, določbi, ki je bila kršena, enoti, ki je obravnavala kršitev, in enoti, v kateri je policist zaposlen. Te informacije omogočajo pripravo ocene tveganja, ki omogoča načrtovanje nadaljnjih ukrepov za preprečevanje, zaznavanje, ocenjevanje, analizo in preiskovanje neprimernega ravnanja.
37. Poleg tega se je začelo delo v zvezi z vzpostavitvijo evidenc obvestil o nasprotju interesov, dopolnilnih zaposlitvenih dejavnostih, darilih, stikih z lobisti in tretjimi osebami, katerih informacije se bodo navzkrižno preverjale z identifikacijsko kodo policista. Evidence bodo imele vgrajen sistem obveščanja nadrejenih ter svetovalne mehanizme ali pojasnila o omejitvah, ki veljajo za policiste. To bo višjemu vodstvu

omogočilo takojšnje odzivanje na vsa obvestila in obvladovanje tveganj v policiji. Pričakuje se, da bodo evidence začele delovati po uspešnem testiranju.

38. Število delovnih mest v Sektorju za notranje preiskave in integriteto se je podvojilo. Poleg enega upravnega delavca je bilo zaposlenih osem višjih policijskih inšpektorjev in trije policijski svetniki. Za razvoj orodij, mehanizmov in ukrepov za obvladovanje korupcijskih tveganj je v pripravi sprememba sistemizacije delovnih mest v policijskih upravah. Zaradi sprememb v sistemizaciji delovnih mest se bo število zaposlenih v policijskih upravah povečalo in ustvarjeni bodo novi ločeni oddelki, ki bodo obravnavali tveganja in okrepili notranjo varnost v policiji.
39. GRECO ugotavlja, da je bil v zvezi s prvim delom priporočila razvit mehanizem, ki pripravlja dnevno preglednico incidentov, ki so posledica neprimerne ravnanja policistov. Trenutno potekajo prizadevanja za vzpostavitev različnih evidenc za obvladovanje tveganj v policiji in za krepitev kadrov, ki bi izvajali redno ocenjevanje in obvladovanje tveganj. Zato ta del priporočila ostaja delno izpolnjen. Glede na to, da ni na voljo nobenih informacij o napredku pri izvajanju drugega dela priporočila, ta še vedno ni izpolnjen.
40. GRECO ugotavlja, da priporočilo x ostaja delno izpolnjeno.

Priporočilo xi

41. *GRECO je priporočil, naj se okrepijo obstoječi mehanizmi za napredovanja in razrešitve v policiji, da se zagotovi njihova pravičnost, zaslužnost ter preglednost, vključno z opustitvijo prakse, ko nadzornik o tem odloča sam. Posebno pozornost je treba nameniti zaposlovanju in vključevanju žensk na vseh ravneh policijske strukture.*
42. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot delno izpolnjeno. Praksa samostojnih odločitev o razrešitvi, ki so jih sprejeli nadzorniki, je bila opuščena, medtem ko to ni veljalo za odločitve o napredovanju. Poleg tega se za napredovanje v policiji razvija kompetenčni model. Določen omejen napredek je bil dosežen v zvezi s povečanjem števila žensk v policiji.
43. Slovenski organi oblasti poročajo, da pripravljajo dokument za obravnavo zdajšnjih izzivov v postopku premestitve, pri čemer upoštevajo najnovejšo zakonodajo, zlasti kolektivno pogodbo za policiste in ustrezno sodno prakso. Pričakuje se, da bo v dokumentu predvidena premestitev na podlagi različnih pravnih podlag. V skladu z novim postopkom morajo enote imenovati komisijo za izbiro najprimernejšega kandidata, če se na vodstvene položaje ali položaje v Generalni policijski upravi prijavi več kandidatov. Preverjanje usposobljenosti kandidatov bo skladno z uredbo o postopku za zasedbo delovnega mesta v organih državne uprave in pravosodnih organih, v kateri so opisane metode, ki jih je treba uporabiti v izbirnem postopku. Za vsak izbirni postopek bo pripravljeno poročilo, vključno s primeri, ko je bil izbran en sam prijavljeni kandidat ali pa noben kandidat ni bil ocenjen kot primeren.
44. Organi nadalje navajajo, da je bil kompetenčni model v policiji razvit z namenom vzpostavitve mehanizmov za učinkovito upravljanje zaposlenih, spremljanje in razvoj zaposlenih ter prerazporeditev zaposlenih na zahtevnejša delovna področja ali višje

položaje. Kompetenčni model v policiji obsega pet osnovnih kompetenc (tj. zavezanost strokovnosti, proaktivno delovanje, obvladovanje zahtevnih situacij, sodelovanje s skupnostjo in odgovorno ravnanje), štiri vodstvene kompetence (tj. organiziranje dela, ciljna usmerjenost, skrb za dobre odnose, razvoj zaposlenih) in 26 delovno specifičnih kompetenc. Objavljen je bil priročnik za presojanje in razvoj kompetenc v policiji⁹. Vsi vodje enot in zaposleni na področju človeških virov v policiji so se udeležili usposabljanja o kompetenčnem modelu v policiji, da bi se naučili oceniti kompetence med postopki izbire in nadzora zaposlenih. Posneto je bilo tudi video usposabljanje o kompetenčnem modelu v policiji. Poleg tega je bil v okviru pobude Ministrstva za javno upravo vzpostavljen informacijski sistem za upravljanje in razvoj zaposlenih v državni upravi, imenovan IS MUZA, za podporo kadrovskim postopkom na področju notranjega trga dela, znanja in priložnosti v javni upravi, upravljanja in razvoja kompetenc ter potreb po usposabljanju. Sistem IS MUZA je bil uspešno uveden v testno informacijsko okolje policije, opravljeno pa je bilo tudi prvo usposabljanje.

45. Ker je policija del sistema javnih uslužbencev, se zanjo uporablja veljavna zakonodaja o javnih uslužbencih. Ni posebnega zakona, ki bi urejal sistem napredovanja in ocenjevanja delovne uspešnosti v policiji. Upravičenost do napredovanja se preveri na podlagi zadnjih treh letnih poročil o oceni delovne uspešnosti. Za pripravo letnega poročila o oceni delovne uspešnosti je zadolžen policistov neposredni nadrejeni. Izpolnjevanje pogojev za napredovanje določi odgovorna oseba, končno odločitev pa sprejme generalni direktor policije.
46. Organi oblasti so sprejeli več ukrepov za izboljšanje zaposlovanja in vključevanja žensk na vseh ravneh. Ministrstvo za notranje zadeve in policija že nekaj let izvajata strategijo vključevanja načela enakosti spolov, v skladu s katero sta zadolžena za spremljanje stanja uravnotežene zastopanosti spolov, zlasti pri odločanju. Na Ministrstvu za notranje zadeve in v policiji so bili imenovani koordinatorji za enake možnosti za ženske in moške, ki so prispevali k ozaveščanju policistov o pomenu enakosti spolov in večji zastopanosti žensk. Leta 2009 je bil ustanovljen tudi posvetovalni organ za uveljavljanje načela enakosti spolov, ki vključuje zaposlene z različnih področij dela in ravni organizacije. Prispeval je k povečanju zastopanosti žensk (npr. leta 2007 je delež policistk znašal 13 odstotkov, leta 2021 pa se je ta delež povečal na 18,46 odstotka). Od leta 2023 so ženske predstavljale 27,65 odstotka zaposlenih v policiji, le 4,70 odstotka pa jih je na vodstvenih položajih, kar je pod 40-odstotnim pragom, določenim z domačo zakonodajo. Center za raziskovanje in socialne veščine Policijske akademije je izvedel tudi različne dejavnosti za spodbujanje enakosti spolov (delavnice za novozaposlene policiste in vodstvene delavce, organiziranje dogodkov ali dejavnosti ob mednarodnem dnevu žena, predavanja o spodbujanju zdravja na delovnem mestu in podobno). Poleg tega je policija vsako leto organizirala delavnice o enakosti spolov za nove študente in prihodnje vodstvene delavce na policijski akademiji, na katerih so udeleženci pridobili znanje o predsodkih in stereotipih, zakonodaji in nasilju na podlagi spola. Leta 2023 se je delavnic udeležilo več kot 150 študentov in 25 vodstvenih delavcev. Za obeležitev 50. obletnice zaposlovanja policistk je bila postavljena razstava z naslovom »Kje so ženske?« in izvajale so se dejavnosti za spodbujanje zaposlovanja žensk v slovenski policiji. Glede na posodobljene podatke, ki so jih predložili organi oblasti, dve od osmih policijskih uprav

9

https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/Prirocnik_Presojanje_in_razvoj_kompetenc_maj2023.pdf

vodita ženski; leta 2022 je bilo v policiji od 8412 policistov zaposlenih 2268 žensk (tj. 26,96 odstotka); leta 2023 je bilo od 8183 policistov 2258 žensk (tj. 27,59 odstotka).

47. GRECO je seznanjen z namero organov, da ustanovijo komisije za odločanje o premestitvi policistov, če se prijavi več kot en kandidat. Prav tako je seznanjen z razvojem kompetenčnega modela v policiji, ki bo prispeval k pravičnemu ter na dosežkih temelječemu izboru in napredovanju vodstvenih delavcev. Vendar pa ostaja dejstvo, da napredovanje še naprej temelji na letnem poročilu o oceni delovne uspešnosti, ki ga pripravi in zaključi ena sama oseba ter ga ne spremljajo ustrezni zaščitni ukrepi, ki bi preprečevali sprejemanje samovoljnih in enostranskih odločitev (glej tudi 173. točko v ocenjevalnem poročilu). GRECO nadalje priznava raznolikost ukrepov, ki so jih organi oblasti sprejeli za povečanje zastopanosti žensk na vseh ravneh policije. Pričakuje se, da bodo dolgoročno pozitivno vplivali na povečanje zastopanosti žensk, da bi dosegli državni zakonsko določeni prag.
48. GRECO ugotavlja, da priporočilo xi ostaja delno izpolnjeno.

Priporočilo xii

49. *GRECO je priporočil, naj se oblikujejo organizacijska strategija in prakse za izboljšanje obvladovanja nasprotja interesov v policiji, vključno z odzivnimi svetovalnimi mehanizmi ter mehanizmi spremljanja in skladnosti.*
50. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot neizpolnjeno. Organi oblasti so nameravali vzpostaviti evidenco nasprotij interesov, ki bi jo spremljal Sektor za notranje preiskave in integriteto ter bi jo bilo treba dopolniti z odzivnim svetovalnim mehanizmom in mehanizmom skladnosti.
51. Slovenski organi oblasti poročajo, da se po spremembah Zakona o organiziranosti in delu v policiji preskuša elektronska evidenca nasprotij interesov. Policisti bodo podrobno obveščeni o njenem delovanju po uspešnem preizkušanju vseh sistemov. Evidenca bo omogočila zbiranje podatkov o vrsti nalog, ki jih opravljajo policisti in vključujejo nasprotje interesov, ter informacij o obveščanju nadrejenega o nasprotju interesov in o odločitvi, sprejeti v zvezi z obstojem nasprotja interesov.
52. Policist bo vnesel informacije o kategoriji policijskih nalog, ki jih je treba izbrati z izčrpnega seznama. Navedel bo, ali je bila sprejeta odločitev, ki pomeni nasprotje interesov. Policist bo poročal tudi o okoliščinah, za katere meni, da so morebitno nasprotje interesov. Evidenca bo vsebovala pojasnilo o tem, kaj pomeni nasprotje interesov in kako naj bi policist ukrepal v primeru nasprotja interesov. Ko policist shrani podatke v elektronsko evidenco, se pošlje obvestilo njegovemu nadrejenemu in Sektorju za notranje preiskave in integriteto. Nadrejeni bo odločil o obstoju nasprotja interesov in ustreznih ukrepih, ki jih je treba sprejeti. Poleg tega bo nadrejeni navedel, kako bo zagotavljal, da se naloga izvaja zakonito, nepristransko in objektivno, ter bo predložil posodobljene informacije o vlogi. Ko je odločitev sprejeta, bosta o tem obveščena enota, pristojna za notranje preiskave v regionalni policijski upravi, in Sektor za notranje preiskave in integriteto, da se zagotovita točnost odločitve in njena skladnost z ustaljeno prakso. Sistem bo samodejno poročal o primeru, ki se ne spremlja, višjemu policijskemu organu in poslal obvestilo o nedokončanem primeru, da se zagotovi visoka stopnja

odzivnosti. Statistične podatke je mogoče pridobiti za analizo postopkov in odločitev vodstvenih delavcev policije ter za opredelitev sistemskih tveganj na posebnih področjih policijskega dela. Evidenca se uporablja tudi za zbiranje informacij o korupcijskih tveganjih.

53. GRECO odobrava pilotno preizkušanje elektronske evidence nasprotij interesov, s katero bo uveden sistem poročanja o možnih in dejanskih nasprotjih interesov policistov, sprejemanja odločitev nadrejenih in stalnega spremljanja odločitev za reševanje možnega ali dejanskega nasprotja interesov. Do popolnega delovanja elektronske evidence in razvoja ustaljene prakse, skupaj z organiziranjem prilagojenih usposabljanj za nadrejene, to priporočilo ostaja le delno izpolnjeno.
54. GRECO ugotavlja, da je bilo priporočilo xii delno izpolnjeno.

Priporočilo xiv

55. *GRECO je priporočil vzpostavitev posebnih mehanizmov za preprečevanje in obvladovanje nasprotij interesov po tem, ko policisti zapustijo policijsko organizacijo.*
56. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot neizpolnjeno. Organi oblasti so izvedli primerjalno analizo, da bi upoštevali prakso v drugih državah, in ugotovili, da se slovenska zakonodaja ne razlikuje od zakonodaje drugih držav.
57. Slovenski organi oblasti poročajo, da je bil Pravilnik o zaščiti podatkov policije spremenjen in dopolnjen, da se prepreči nedovoljena uporaba posebnih vrst podatkov, pridobljenih med policijskim delom. Policiste zavezujejo predpisi, da varujejo vse informacije po odhodu iz policijskega sektorja. Poleg tega se v policiji uporabljajo določbe o nasprotju interesov in dolžnosti skrbnega ravnanja policistov, kadar koli nastanejo okoliščine, v katerih bi zasebni interes lahko vplival na ravnanje ali odločitev policista. Policisti delajo v skupinah, kadar se ukvarjajo s hudimi kaznivimi dejanji, nadzoruje pa jih vodja policijske enote. Policisti so v celoti seznanjeni s politiko informacijske varnosti. Seznanjeni so tudi s prepovedjo nepooblaščenih obdelave podatkov in da razkritje podatkov nepooblaščenim osebam pomeni kršitev, ki bo sankcionirana. Organi oblasti menijo, da obstoječa zakonodaja policiji ne omogoča odstopanja od uveljavljenih postopkov v zvezi z zaposlovanjem, napredovanjem ali odpuščanjem policistov.
58. GRECO je seznanjen z informacijami, ki so jih predložili organi oblasti, in meni, da noben od sprejetih ukrepov ni namenjen razvoju mehanizma za preprečevanje in obvladovanje nasprotij interesov po tem, ko policisti zapustijo policijo. Kot je navedeno v 201. točki ocenjevalnega poročila, ima lahko tak mehanizem obliko razširitve področja uporabe dveletnega obdobja mirovanja, ki se zdaj uporablja samo za policiste, ki želijo delati kot zasebni detektivi. Vključuje lahko tudi to, da se za prihodnjo zaposlitev po koncu zaposlitve v javnem sektorju zahteva zakonska obveznost prijave pri organih oblasti in pridobitev (pogojnega) dovoljenja organov pred začetkom opravljanja dejavnosti po koncu zaposlitve v javnem sektorju. To je lahko povezano z učinkovitim nadzorom in ustreznimi sankcijami v primeru kršitve. V teh okoliščinah ni mogoče trditi, da je bilo to priporočilo upoštevano, niti delno.

59. GRECO ugotavlja, da priporočilo xiv še vedno ni izpolnjeno.

Priporočilo xv

60. *GRECO je priporočil (i) sistemsko uporabo načela, po katerem morata biti pri policijskih postopkih navzoča dva policista (načelo »več oči«), kadar je to mogoče, ter (ii) krepitev zaščite prijaviteljev (žvižgačev) in zagotovitev, da so vsi uslužbenci dobro obveščeni o poteh, ki so na voljo za prijavo kršitve na delovnem mestu.*
61. GRECO poudarja, da je bilo to priporočilo ocenjeno kot delno izpolnjeno. GRECO je pozdravil pobude za spodbujanje načela »več oči« v postopku policijskega nadzora v cestnem prometu in postopkih mejne kontrole. V državnem zboru je bil v obravnavi osnutek Zakona o zaščiti prijaviteljev.
62. Slovenski organi oblasti navajajo, da se je v zvezi s prvim delom priporočila uporaba načela »več oči« izvajala na področjih policijskega dela, kjer obstaja tveganje korupcije pri izvajanju policijskih pooblastil, kot so mejne kontrole in prometne patrolje. Poleg tega policijska pravila določajo, da patroljiranje običajno izvajata dva policista, od katerih je eden vodja patrolje. V izjemnih primerih lahko patroljiranje izvaja en sam izkušen policist pri belem dnevu. Slovenska policija je namestila 322 policijskih kamer za beleženje izvrševanja policijskih pooblastil.
63. Kar zadeva drugi del priporočila, je 22. februarja 2023 začel veljati Zakon o zaščiti prijaviteljev, s katerim se izvaja Direktiva EU 2019/1937 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije. Policija je zato 23. maja 2023 sprejela navodilo o notranjem kanalu za prijavo kršitev zakonodaje v policiji (v nadaljnjem besedilu: navodilo). Navodilo, ki določa prepoved povračilnih ukrepov proti prijaviteljem, je bilo objavljeno na intranetni strani policije, skupaj s povezavami do ponudnikov storitev in telefonsko številko dežurnega strokovnjaka, ki je 24 ur na dan na voljo za psihološko podporo prijaviteljem. Dva zaposlena¹⁰ sta bila imenovana za zaupnika in bosta delovala kot kanala za notranjo prijavo za prijavitelje, ki lahko prijavijo kršitve z izpolnitvijo obrazca, priloženega navodilu, na enega od teh načinov: po elektronski pošti, navadni pošti ali osebno, v pisarni ali po telefonu ali elektronski pošti. Dovoljeno je tudi anonimno poročanje. Po prejemu prijave zaupnika preverita, ali prijava izpolnjuje zakonsko določene pogoje, in opravita predhodni pregled na podlagi kontrolnega seznama, priloženega navodilu¹¹. Upravno podporo zagotavlja pooblaščen upravni delavec Centra za raziskovanje in socialne veščine Policijske akademije Generalne policijske uprave.
64. Zaupnika morata prijavo obravnavati skrbno, zaupno in neodvisno. Prijave v papirni obliki se hranijo v omari za arhiviranje, ki jo je mogoče zakleniti, elektronske prijave pa v elektronskem sistemu arhiviranja. Prijave se obravnavajo v kronološkem vrstnem redu, razen če ogrožajo življenje ali osebno varnost oseb ali povzročajo drugo nepopravljivo

¹⁰ En zaposleni dela za Center za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji, drugi pa za Višjo policijsko šolo na Policijski akademiji Generalne policijske uprave.

¹¹ V skladu s kontrolnim seznamom zaupnika preverita, ali: je žvižgač fizična oseba; je žvižgač uslužbenec policije ali prostovoljec, pripravnik, vajenec, pogodbeni delavec, študent ali sodeluje v razpisnih postopkih kot kandidat ali kako drugače sodeluje v dejavnostih policije; žvižgač prijavlja kršitev ali sum dejanske ali morebitne kršitve pravil, ki se je zgodila ali bi se lahko zgodila v policiji; poročilo ni očitno neutemeljeno; je prijavljena kršitev v teku ali se je končala pred manj kot dvema letoma.

škodo. Zaupnika prejmeta pomoč in informacije, ki jih potrebujeta za svoje delo. Prav tako lahko prijaviteljem svetujeta in pomagata pri preprečevanju povračilnih ukrepov (npr. brezplačna pravna pomoč, nadomestila za brezposelnost in psihološka podpora). Zaupnika sprejmeta ukrepe, potrebne za odpravo kršitve. Če za prenehanje kršitve ali odpravo posledic kršitve nista pristojna, s prijavo in predlogi ukrepov za odpravo kršitve seznanita osebe ali notranje organizacijske enote, odgovorne za odpravo kršitve, policijsko enoto policijske uprave, pristojno za notranjo varnost, in policijsko enoto generalne policijske uprave, pristojno za notranjo varnost. Zaupnika določita rok, v katerem jima morajo organi oblasti zagotoviti informacije o ugotovitvah in ukrepih, sprejetih ali predlaganih za odpravo kršitve. Prijavitelja morata obvestiti o obdelavi prijave in sprejetih ukrepih. Pripraviti morata tudi letno statistično poročilo.

65. Generalni direktor policije je navodilo poslal vsem enotam in jim naročil, naj o tem ustrezno obvestijo policiste. Med delovnimi sestanki poteka rutinska razprava o podobnih navodilih, skladnost z njimi pa se spremlja med inšpekcijskimi pregledi policijskih enot. K izvajanju kontrol je priložen opomnik, s katerim se preveri, ali so se policisti seznanili z navodilom. Tako je leta 2023 en policist vložil prijavo. Zaupnika sta ocenila prijavo in nato o ugotovitvah obvestila generalnega direktorja policije, pri čemer sta ugotovila, da kršitve niso bile ugotovljene. Leta 2024 sta bili vloženi dve prijavi. Ugotovljeno je bilo, da je ena prijava skladna z navodilom, vendar pa pri preiskavi ni bilo ugotovljenih nobenih kršitev zaradi pomanjkanja zadostnih informacij. Na podlagi druge prijave se je začel postopek preverjanja, ki še poteka.
66. GRECO se je seznanil z informacijami, ki so jih predložili organi oblasti. Kar zadeva prvi del priporočila, je GRECO zadovoljen, ker je uporaba načela »več oči«, kot vse kaže, postala pravilo, in meni, da je bilo upoštevano. GRECO v zvezi z drugim delom priporočila podpira začetek veljavnosti Zakona o zaščiti prijaviteljev in sprejetje navodila Generalnega direktorata za policijo. Zdi se, da je policijsko navodilo okrepilo zaščito prijaviteljev z vzpostavitvijo notranjega kanala za prijavo, ki omogoča anonimno prijavo po spletu, pošti ali telefonu, varuje zaupnost in anonimnost prijaviteljev ter zagotavlja, da imajo dostop do prijav prijaviteljev samo zaupniki, prepovedalo povračilne ukrepe ter zagotovilo pomoč in storitve prijaviteljem (npr. brezplačna pravna pomoč, nadomestilo za brezposelnost in psihološka podpora). Da bi se drugi del lahko štela za v celoti izpolnjen, morajo organi oblasti prepričljivo dokazati, da so bili vsi policisti v celoti obveščeni o razpoložljivih kanalih za prijavo nepravilnosti v policiji (izvajanje rednih usposabljanj s policisti bi bilo bolj koristno kot pošiljanje obvestila vsem enotam, ne da bi se zagotovilo, da so bili policisti ustrezno in primerno obveščeni o navodilu). To naj bi privedlo do večjega števila prijav nepravilnosti, vloženi pri zaupnikih.
67. GRECO ugotavlja, da priporočilo xv ostaja delno izpolnjeno.

III. SKLEPI

68. **Glede na navedeno GRECO ugotavlja, da je Slovenija zadovoljivo izpolnila ali izpolnila na zadovoljiv način šest od petnajstih priporočil iz ocenjevalnega poročila iz petega kroga.** Šest priporočil je bilo delno izpolnjenih, tri priporočila pa niso bila izpolnjena. Natančneje, priporočila i, ii, iv, vii, ix in xiii so bila zadovoljivo izpolnjena ali izpolnjena na zadovoljiv način, priporočila v, viii, x, xi, xii in xv so bila delno izpolnjena, priporočila iii, vi in xiv pa niso bila izpolnjena.

69. Kar zadeva najvišje nosilce izvršilne veje oblasti, je bil dosežen določen napredek pri izpolnjevanju neizpolnjenih priporočil. Razviti so bili notranji mehanizmi za izvajanje dejavnosti ozaveščanja najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti, in sicer z organiziranjem usposabljanj ter objavo posodobljenih navodil in pojasnil. Dosežen je bil oprijemljiv napredek pri razkrivanju in navzkrižnem preverjanju stikov najvišjih nosilcev izvršilne veje oblasti z lobisti. Vendar so potrebni oprijemljivi in odločni ukrepi pri oblikovanju načrta integritete za vlado, razvoju zaupnega svetovanja za najvišje nosilce izvršilne veje oblasti, pripravi strategije in praks za obvladovanje nasprotij interesov v vladi ter izvajanju vsebinskega preverjanja prijav premoženjskega stanja, ki jih vložijo najvišji nosilci izvršilne veje oblasti.
70. Za organe odkrivanja in pregona je bilo razvito orodje za pripravo dnevne preglednice incidentov, ki se uporablja za ugotavljanje težav in trendov, v teku pa je tudi vzpostavitev različnih evidenc za ocenjevanje in obvladovanje tveganj. Zdaj se preskuša elektronska evidenca nasprotij interesov, katere učinkovitost bi bilo treba dopolniti z uveljavljeno prakso in svetovalnimi storitvami. Sprejeti so bili ukrepi za povečanje zastopanosti žensk v policiji in za okrepitev zaščite prijaviteljev. Vendar bi bilo treba sprejeti konkretne ukrepe za obveščanje vseh policistov o kanalih za prijavo in spodbujanje njihove uporabe. Odločitve o napredovanju ne bi smele temeljiti na letnih poročilih o delovni uspešnosti, ki jih pripravi ena sama oseba. Organi oblasti morajo razviti posebne mehanizme za preprečevanje in obvladovanje nasprotij interesov po tem, ko policisti zapustijo policijo.
71. Glede na navedeno GRECO ugotavlja, da Slovenija ni v zadostni meri izpolnila priporočil iz ocenjevalnega poročila iz petega kroga v pomenu desetega odstavka revidiranega 31. bis člena poslovnika. GRECO se je zato odločil, da bo uporabil odstavek 2(i) revidiranega 32. člena, in poziva vodjo slovenske delegacije, naj do 30. junija 2025 predloži poročilo o napredku pri izvajanju neizpolnjenih priporočil (tj. priporočil iii, iv, v, vi, viii, x, xi, xii, xiv in xv).
72. Poleg tega GRECO v skladu s pododstavkom ii.c drugega odstavka revidiranega 32. člena poslovnika poziva Generalnega sekretarja Sveta Evrope, naj ministru za zunanje zadeve Republike Slovenije pošlje dopis s kopijo, naslovljeno na vodjo slovenske delegacije, v katerem naj opozori na neizpolnitev ustreznih priporočil in na potrebo po odločnem ukrepanju, da bi čim prej dosegli oprijemljiv napredek.
73. Nazadnje GRECO poziva slovenske organe oblasti, naj čim prejodobrijo objavo poročila, ga prevedejo v svoj jezik in prevod objavijo.